

УДК 75.052+72594+004]:711/.712(477.5)"200"

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2023-4-17>

Дар'я ЄРЬОМКА

аспірант кафедри монументального живопису, Харківська державна академія дизайну і мистецтв, вул. Мистецтв, 8, м. Харків, Україна, 61002

ORCID: 0000-0002-7704-7152

Бібліографічний опис статті: Єрьомка, Д. (2023). Актуальні технологічні засади створення арт-об'єктів у публічному просторі міст і парків східної України в 2000-ні роки. *Fine Art and Culture Studies*, 4, 125–134, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-4-17>

АКТУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ АРТ-ОБ'ЄКТІВ У ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРИ МІСТ І ПАРКІВ СХІДНОЇ УКРАЇНИ В 2000-НІ РОКИ

У статті розглянуто актуальні технологічні засади створення арт-об'єктів у публічному просторі міст і парків східної України 2000-их років. На прикладі арт-об'єктів міст Харкова, Донецька, Луганська, Запоріжжя, Дніпра досліджується вплив публік-арту та сучасних digital технологій, таких як сучасне монументальне мистецтво та інтерактивне, на якість арт-проектів у відкритому просторі. Розглядаються приклади успішних реалізацій і їхній внесок у культурний та соціальний контекст міст східної України. Підкреслюється важливість використання сучасних технологічних засад для активізації взаємодії митців та громади та створення відкритих платформ для творчості та обміну ідеями в публічному просторі.

Наукова новизна полягає в розгляді актуальних методів створення публік-арту й використання у них цифрових та інтерактивних технологій одним з ключових каталізаторів збільшення взаємодії між митцями і аудиторією. Наголошується практична значимість створення арт-об'єктів, які можна сприймати і з якими взаємодіяти за допомогою смартфонів та інших гаджетів, з точки зору доступності для глядача й дешевизни виконання, з метою естетизації публічного простору і додавання йому мобільності.

Спираючись на візуальний та теоретичний матеріал дослідження, автором виявлена перспективність поєднання мистецтва та технологій в арт-проектах, публік-арту для сприяння не лише креативної виразності, але й маніфестації актуальних соціокультурних задач та формуванню нових "демократичних" моделей комунікації (Ласу, С.).

У статті використовуються методи аналізу відкритих джерел, аналізу літератури, спостережень та емпіричних досліджень, а також вивчення проектів публік-арту східних міст України.

Метою статті є дослідження актуальних техніко-технологічних засад створення арт-об'єктів у публічному просторі міст і парків східної України в 2000-ні роки.

Зважаючи на індустріальний контекст міст східної України, розвиток публік-арт в сполученні з сучасними технологіями розширює можливості спілкування, окультурює незалежного глядача, дає йому змогу стати учасником творчого процесу та безпосередньо впливати на свій оточуючий візуальний простір.

Ключові слова: візуальне мистецтво, монументальне мистецтво, публік-арт, цифрові технології, digital технології, інтерактивне мистецтво, комунікаційні практики.

Daria YEROMKA

Postgraduate Student of the Department of Monumental Painting, Kharkiv State Academy of Design and Arts, 8 Mystetstv street, Kharkiv, Ukraine, 61002

ORCID: 0000-0002-7704-7152

To cite this article: Yeromka, D. (2023). Aktualni tekhnolohichni zasady stvorennia art-obiektiv u publicnomu prostori mist i parkiv skhidnoi Ukrainy v 2000-ni roky [Actual technological principles of creating art objects in the public space of bridges and parks in eastern Ukraine in the 2000s]. *Fine Art and Culture Studies*, 4, 125–134, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-4-17>

CURRENT TECHNOLOGICAL PRINCIPLES OF CREATING ART OBJECTS IN THE PUBLIC SPACE OF CITIES AND PARKS IN EASTERN UKRAINE IN THE 2000S

The article examines the current technological foundations of creating art objects in the public space of cities and parks in eastern Ukraine in the 2000s. Using the example of art objects in the cities of Kharkiv, Donetsk, Luhansk, Zaporizhzhia, and Dnipro, the author examines the impact of public art and modern digital technologies, such as contemporary

monumental art and interactive, on the quality of art projects in open space. Examples of successful implementations and their contribution to the cultural and social context of the cities of eastern Ukraine are considered. The importance of using modern technological principles to intensify the interaction between artists and the community and to create open platforms for creativity and exchange of ideas in public space is emphasized.

Analyzing the achievements of art historians in the field of public art in Ukraine (O. Chepelyk, N. Musienko, etc.) and abroad (M. Cohn, Phillips, S. Lacey, M. Oswald, etc.), we note that the problem covered is in the center of attention of contemporary art and art history.

The scientific **novelty** lies in the consideration of current methods of creating public art and the use of digital and interactive technologies as one of the key catalysts for increasing the interaction between artists and the audience. The author emphasizes the practical importance of creating art objects that can be perceived and interacted with using smartphones and other gadgets in terms of accessibility to the viewer and low cost of execution, in order to aestheticize public space and make it more mobile.

Based on the visual and theoretical material of the study, the author has identified the prospects of combining art and technology in public art projects to promote not only creative expression, but also the manifestation of current socio-cultural tasks and the formation of new "democratic" models of communication (Lacy, S.).

The article uses the **methods** of open source analysis, literature analysis, observations and empirical research, as well as the study of public art projects in the eastern cities of Ukraine.

The purpose of the article is to study the current technical and technological foundations of creating art objects in the public space of cities and parks in eastern Ukraine in the 2000s.

Taking into account the industrial context of the cities of eastern Ukraine, the development of public art in combination with modern technologies expands the possibilities of communication, cultivates an independent viewer, allows him to become a participant in the creative process and directly influence his surrounding visual space.

Key words: visual art, monumental art, public art, digital technologies, digital technologies, interactive art, communication practices.

Актуальність дослідження обґрунтована світовим розвитком технологічних засад для створення публік-арту, і соціально-політичними процесами 2000их років в містах східної України.

З початку 2000-их в містах України були відчутні позитивні зміни в мистецьких практиках, зокрема, проявлені перші спроби створення мистецтва в публічних місцях (art in public places) (Мусієнко, 2010: 138). З розвитком подій в країні акцент публік-арту змінився і, в період 2014–2022 рр., митці створювали частіше мистецтво у громадських інтересах (art in the public interest) (Мусієнко, 2010: 138). Тому в даному дослідженні акцент робиться на співвідношенні художніх практик і формування ідентичності міст (Мусієнко, 2010: 138), як фундаменту розвитку публік-арту в містах, зокрема, східної України. В розглянутий період з'являються твори-відгуки, що несуть, як суто питання, так і відповіді на деякі кризові проблеми сьогодення.

Аналізуючи останні дослідження мистецтвознавців в області публік-арту України (Чепелик О., Мусієнко Н. та ін.) та закордону (Кон М., Філіпс П., Лейсі С., Освальд М. тощо) відзначимо, що поставлена проблема знаходиться в центрі уваги сучасного мистецтва і мистецтвознавства. Українська дослідниця Мусієнко Н., Чепелик О., Єфімова А. погоджуються в свої наукових статтях з західними дослідниками в тому, що публік-арт за останні

десятиліття став синтезуючою ланкою візуального простору в його різноманітті форм та практик (Мусієнко, 2010: 139). Дослідники Кон М., Філіпс П., Лейсі С., Освальд М. визнають, що мистецтво у публічних місцях стала важливою частиною сучасної урбаністики і відіграє ключову роль у впливі на розвиток сучасних міст і на характер взаємодії з суспільством. Публік-арт (public art) частково втілює спадщину монументального мистецтва, але враховує соціокультурні виклики постмодернізму. Ця форма мистецтва використовує передові технології та сучасні методи виразності, а також сприяє створенню залучального та інклюзивного громадського простору на вулицях і в парках міст.

Широка модернізація промислового регіону України у 2000-ні роки теж вийшла на новий рівень, а саме, почала долучати сучасні методи урбаністики, формувати програми розвитку міст, не лише за рахунок благоустрою території, парків, а й з використанням публік-арту для створення умов актуального мистецького та соціокультурного розвитку. Маючи прекрасні західні приклади Європи і США, більшість міст України, зокрема східної частини, підхопили тренди по створенню муралів, скульптур, цифрових інсталяцій тощо. Це дало поштовх до реновації культурної спадщини міст Сходу.

В свою чергу, американська дослідниця Квон М. підкреслювала, що парадигми публік-

арт досі продовжують мінятися і віддзеркалювати широкі зсуви, які сталися в художніх практиках за останні тридцять років. Такі процеси створили умови для зміщення акценту з естетичних на соціальні питання, від сталих інсталяцій до ефемерних процесів та подій, від автономії авторства до його багатократного розширення в рамках різних форм співпраці, від мистецтва у громадських місцях, до мистецтва у громадських інтересах (Kwon, 1998: 6). Ця функція публік-арту посилює можливості публічного мистецтва бути почутим, критичним і виражати суспільні проблеми через візуальні образи.

Отже, метою дослідження є виявлення прикладів, що віддзеркалюють створення арт-об'єктів у публічному просторі міст і парків східної України в 2000-ні роки за допомогою актуальних технологічних засад. А також, виявлення деяких важливих аспектів впливу публік-арту на індикацію розвитку мистецького середовища міст східної України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Публік-арт, або мистецтво у відкритому міському просторі, включає в себе різноманітні форми арт-об'єктів, як фізичних: інсталяції, розписи, скульптури, так і метафізичних: вербальні перформанси, звукові інсталяції тощо, що розташовуються у громадських місцях і призначені для сприйняття широкою аудиторією. Ця форма мистецтва, що вивчається мистецтвознавцями з 60-их років ХХ ст. (Phillips, 1989: 10), багато в чому відрізняється від традиційного пострадянського. Головним аспектом цього мистецького явища є комунікативні властивості, що допомагають міській громаді усвідомити свою ідентичність та висловити власні цінності засобами мистецтва, підкреслити унікальність певного публічного простору (Мусієнко, 2010: 3).

У 2010-ому році, американська науковець і художниця С'юзан Лейсі (Suzanne Lacy) позначила ще один важливий аспект публік-арту, а саме – «демократичну» модель комунікації (Lacy, 2010: 8), яка поєднує арт-об'єкт із реципієнтом у певній співпраці при створенні творів, експонуванні їх, або на етапі підготовки. Прикладом цього є інтерактивна робота самої Лейсі, що була представлена в 2013 році на одноденній виставці в Нью-Йорку. Особливістю роботи є концепт – надпис-меседж на сходинокх Бруклінського музею в Парк-Плейс, де художниця разом з 400 жінками і кількома

чоловіками активістами Нью-Йорку створили символ відкритої розмови з непередбаченою аудиторією в нетрадиційному просторі мистецтва, а саме, перед будівлею, чим позначила заангажованість музейного простору. В результаті такого концепту за один день близько 2500 людей прийшли подивитися і послухати діалог щодо домашнього насильства, сексуальної політики, гендерної ідентичності, расової та соціальної нерівності.

Незважаючи на тематику, яку обрала Лейсі, безпосередньо технологічний метод створення публік-арту, а саме доступність, тимчасовість, демократичний галас, є дуже актуальними аспектами для міст сучасних України. Зокрема, Схід країни: Харків, Донецьк, Луганськ, Дніпро, Запоріжжя, що останні 10 років стикаються з труднощами пов'язаними зі зміною післяпромислової економіки та соціокультурної адаптацією після геополітичних подій 2014 року, потребують об'єднуючої сили, що може трансформувати міські парки та інші громадські простори у суспільні мистецьки осередки за допомогою актуальних технологічних засад. З метою порівняльного аналізу розглянемо зразки публік-арту кожного міста окремо.

Харків. На початку 2000-их певні ініціативи від художників за підтримки приватних установ, муніципалітетів, компаній (Saparov) фінансували митцям Харкова матеріали для розписів стін міста. Такі митці, як Роман Мінін, Гамлет, Костянтин Зоркін, Дар'я Єрьомка, Максим Куш та інші створювали мурали в Харкові, той же час, як команда «Добрі люди» (Гребенюк О., Брітцев. О.) – в Донецьку, Ян Птушко на Луганщині (Сєверодонецьку).

З 2010-их Харківська міська влада років взяла новий вектор на розвиток візуального простору міста – патерналістичних. Окрім реставрації та оздоблення міських зон рекреації, вона активно сприяла оформленню значних стін міста, розпочала співпрацю з митцями сучасного монументального мистецтва. Патерналістична стратегія розвитку публік-арту, як відзначала Оксана Чепелик – це «авторитарний, але совісний» тип розвитку публік-арт проектів, коли правляча група (державні установи) заявляють свої пріоритети і виявляють задачі, як надання допомоги керованим, як частину їх просвіти і поліпшення умов життя (Chepelyk O. V., 2009: 5).

Рис. 1. Lacy S. Between the Door and the Street, 2013, New-York, USA

У 2011 році вся країна, готуючись до футбольної події Євро-2012, спонукала митців публік-арту до створення арт-об'єктів, муралів і інсталяцій в Харкові і Донецьку тощо. Це в подальшому дало поштовх розвитку публік-арту в містах Донбасу, містечках і селах.

В період з 2012 по 2022 роки було проведено багато арт-акцій і публік-арт проектів, такі як благодійний стріт-арт проект «ZNAKI MIRA» з залученням більше ніж 75 біженців з Донбасу і мешканців міста. Проект «День вулиці», що півріччя наповнював центральні вулиці міста мистецькими арт-об'єктами, музичними виступами тощо. В рамках фестивалю графіті «Kharkiv Mural Fest», створено численні розписи командою Kalias-V, гуртом Філіппов, Постульга, Стадник, Водолажченко, з митцем Іваном Крамським, та іншими. Також було залучено закордонних майстрів, такими як Мата Руда (Коста-Ріка), Жульєн Маллан (Франція), (Мал. 2), FANAKAPAN (Великобританія), Маріуш Варас (М-City, Польща). Видатною подією для ідентифікації міста було створення серії муралів «Харківські герої», присвячена видатним особистостям, які народились у Харкові або мають зв'язок із містом. В той же час з'являлись місця, що ставали популярними об'єктами для фотографування, такі як мурал «Сонце Харкова», що зображує міфологічне сонце і стихії з посланням на мотиви п'єс Островського або численні мурали Гамлета (Зеньковського).

У 2018 році digital технології втілились у скульптурі Романа Мініна «LOVE», розміщена над Держпромом і знаменувала приклад явища, розробленого автором таке як TRANSMONUMENTALISM (Cherelyk O. V., 2009: 5).

Ці заходи об'єднали незалежну аудиторію та митців у спільному створенні величезних графічних історій на стінах міста, що значно вплинуло на розвиток сучасного мистецтва та історичної спадщини Харкова.

Рис. 2. Жульєн Маллан, мурал «Мотанка». 2018, вул. Полтавський шлях, 114, фестиваль «Французька весна», Харків, Україна

Події 2013–2014 рр. негативно вплинули на соціальне і мистецьке життя міст сходу, але в складних умовах геополітичного конфлікту продовжували народжуватись безліч публік-проектів, що віддзеркалили ідентифікацію міст, вплинули на залучення міжнародних майстрів, посилили актуальність використання сучасних технологічних засад для створення арт-об'єктів публік-арту в містах України (Сходу).

О 2005–2013 рр. на **Донецчині** досить активно розвивалось сучасне мистецтво, зокрема в суспільному арт-центрі ІЗОЛЯЦІЯ та на фасадах будівель. Прикладом того є розписи команди «Добрі люди» (Гребенюка О., Брітцева О.), сучасні скульптурні композиції в парку ім. Щербакова.

В період з 2014–2022 рр. ситуація в Донецьку і навколишніх містах змінилась. Ситуація воєнного конфлікту витіснила більшість митців з регіону, але інші громадські ініціативні групи продовжували активність. Так було проведено низьку арт-фестивалей, а саме «Арт-фестиваль Донецьк» (Donetsk, 2016), «Арт-форум» (Donetsk, 2017). Було створено достатню кількість муралів за мир, так як «Мир та Співчуття», що зображує двох дітей, які обнімаються і був створений у рамках проекту «Мистецтво для миру». Нагадує про важливість миру та співчуття серед місцевого населення, особливо в умовах конфлікту на Донбасі. В 2020 році,

знаменита своїми багаточисленними мурами по Україні, група Kalias-V створила два мурали на багатоповерхівках Бахмуту, наголошуючи на створенні краси для споглядання не в музеях, а для кожного і кожного дня. У Дружківці було створено інсталяцію «Дзеркальний ліс», що містифікує простір і спрямована на образ відновлення парку попри існуючу реальність. Подібні філософські мотиви знайшли віддзеркалення у інсталяції «Місто майбутнього» у Донецьку, що є прикладом використання цифрових технологій і складається з інтерактивних світлових елементів та символізує надію на майбутнє міста та його здатність до інновацій та розвитку.

Мистецтво «тримало фронт» і на Луганщині. В період воєнно-політичних негараздів з 2014–2022 рр. створено різні скульптурні та площинні твори паблік-арту з використанням різних технологічних засад. Скульптурну інсталяцію «Дорога життя», що було створена ініціативною групою мешканців зі старих металевих деталей та шин і символізує стійкий розвиток міста та його відновлення після складних періодів.

Рис. 3. Kalias-V, «Радість кожного дня», 2020, м. Бахмут, Україна

Скульптурний арт-об'єкт «Ріка Луганка» у Северодонецьку наголосив на екологічній ситуації і підкреслив важливість водних ресур-

сів для міста і його мешканців. Мурал «Ми Луганщина» у Лисичанську проілюстрував різноманіття Луганської області – красу природних пейзажів, тварин і різних культурних символів, що є характерними для регіону.

Більшість проектів цього періоду символічно поєднані мандрами автора про мирне існування, надію і віру в відновлення. Порівнюючи з закордонними зразками, відчувається значна різниця меседжу, що обумовлено різницею актуальних проблем регіонів. Так мурал «Голуб Луганська» або мурал «Вільний Луганськ» виявляє символічний пошук рівноваги в регіоні після подій воєнного конфлікту. У 2022 році теми муралів, на жаль, були доповнені новою проблематикою, а саме темою правил безпечної поведінки на воєнній території. Стінопис «Вільний Макаров» (м. Макаров) присвячений процесу гуманітарного розмінування та очищення територій від вибухонебезпечних залишків війни.

**Рис. 4. Мурал «Вільний Макаров», 2022 р., м. Макаров, Луганська обл.
Фото: Вадим Токар**

Наочно виявлено, що паблік-арт східної України, наразі, робить акцент на естетичних засадах, але з певним меседжем, що втілює метафізичні думки, мрії і надії більшості верст населення. Візуальна мова творів позбавлена кичливості, агресії, натомість, сповнена традиційних цінностей, що так необхідні всім в часи лихоліття.

Технологічні засади паблік-арту Дніпра останніми роками частіше спираються на використання візуального символу, але не позбавлені сучасних технологій: LED ефектів, digitalтощо. Розглянемо деякі приклади.

Знаменитий мурал «Поцілунок» (2011) було створено на передодні Євро-2012, як символ легенд українського футболу – Ігоря Беланова та Володимира Яремчука. Мистецька інсталяція «Трилисник» (2013), що стала одним із символів міста, бо зображує величезний трискель – об'єднання трьох різних світів: неба, землі та води. Ця інсталяція стала популярним місцем для фотографування та привернула увагу громадськості до сучасного мистецтва. В 2015 році арт-інсталяція «Дніпро-Майорі» і мурал «Дніпро – Історія міста» (2018) стали важливим прикладом публік-арту, який висвітлює історичний аспект міста і відображає поєднання сучасності і минулого міста, а саме, воєнного минулого, а також його трансформацію у мирне розвинуте. У 2016 році в Дніпрі був створений масштабний арт-проект «Мистецька планета», який включає в себе велику кількість муралів та інсталяцій на території міста. Проект «Мистецтво простору» (2015) поєднав мистецтво та архітектуру, створюючи інноваційні арт-інсталяції у місті. Ця ініціатива стала доказом широких можливостей та потенціалу публік-арту в сучасному міському середовищі. Соціально спрямований проект «Діалоги» (2017) було створено як частину проекту «Стіна розмов». Він зображує двох дівчат, які розмовляють одна з одною у різних культурних образах. Цей розпис символізує важливість міжкультурного спілкування та розуміння в сучасному світі. Розпис «Аква-Зоря» (2014) і мурал «Трансформація» (2017) нагадує містянам про важливість сталого розвитку та збереження природних ресурсів. був присвячений річці Дніпро та її ролі у житті міста. Сучасний та футуристичний дизайн арт-об'єкту «Місто космосу» (2019) став символом розвитку міста в майбутньому.

Загалом, публік-арт у Дніпрі протягом 2010-х років став важливим чинником культурного розвитку міста. Ці приклади свідчать про те, як мистецтво може об'єднувати громаду, підсилювати історичну свідомість та сприяти позитивним змінам у міському середовищі, роблячи його більш естетично привабливим і відкритим для громадськості. Технологічні новації лише збільшують виразність і доступність концептів.

Останнім містом, що буде розглянуто у статті і, чий публік-арт проекти прикрашають

і розвивають східний регіон – це **Запоріжжя**. В цьому місті так само, як і у всіх попередніх є художній вуз, арт-спільнота та великий потенціал мистецького розвитку. За останні роки запорізький публік-арт був сповнений не тільки муралами, а й використанням цифрових, LED технологій.

Проект «Запоріжжя у фокусі», що був реалізований у формі масштабного фотографічного фестивалю в центрі міста. Митці використовували цифрові проектори (mapping) для відображення великоформатних фотографій на стінах будівель. Головною метою проекту було відобразити історію та культуру міста через об'єктив фотокамер. Глядачі мали можливість спостерігати за змінами у візуальному сприйнятті простору міста завдяки цифровому публік-арту.

Інтерактивний арт-проект «Світло на березі» теж створено за допомогою використання LED-технології. Аудиторія глядачів могла взаємодіяти з інсталяцією за допомогою мобільних додатків, змінюючи кольори та світлові ефекти на поверхні об'єкта. Цей проект акцентував увагу на важливості взаємодії громади через мистецтво з природним середовищем. Так само привабливою жителі міста вважають інсталяцію «Електричні хвилі», що Максим Шевченко створив з величезних голокристалічних конструкцій, що виглядали як електричні виливи.

Виразним скарбом і символом енергійності міста є муралі Олени Петрової «Сонячний Запоріжжя» і Андрія Бурлаки «Летюча риба», а також величезне графіті «Майбутнє Запоріжжя» Іван Даниленко, що втілила співпрацю митця і громад.

Ці приклади чудово ілюструють численність та різноманіття публік-арту у східних містах України і, попри досить обмежені приклади застосування актуальних техніко-технологічних можливостей, достатній технологічний розвиток в культурно соціальному сенсі. Названі проекти підкреслюють актуальність використання, як патерналістичних, так і демократичних моделей розвитку публік-арту і digital-технологій для створення скульптур, муралів, медіа, і для підтримки верст населення, загального духовного стану спільнот під час війни.

Рис. 5. Протесян В. Вихід. 2022. Запоріжжя, Україна. фото: facebook.com/sbilov ©

Рис. 6. Інтерактивний публік-арт, 2020. Запоріжжя, Україна

Для більш повного розкриття мети дослідження, автором додатково виявлено і зазначено деякі важливі аспекти впливу публік-арту на індикацію розвитку мистецького середовища міст східної України, а саме:

Символізм і ідентичність міста. Одним з прикладів цього є муралі історичних постатей, що прикрасили центр Харкова і створили відчуття історичної ідентичності своєму місту.

Співпраця мистецької спільноти. Творці публік-арту в східних містах України часто співпрацюють з іншими митцями, архітекторами та місцевими громадами. Ця співпраця може створити можливості для створення більш складних та інноваційних проєктів. Наприклад, використання інтерактивних технологій часто вимагає співпраці з програмістами та інженерами.

Соціальний та політичний контекст. Твори публік-арту у східних містах України можуть відображати соціальний та політичний контекст регіону, як в прикладі муралу «Голуб Луганська», що є спробою висловити бажання миру та примирення після конфлікту в регіоні. Такий меседж викликає обговорення та рефлексію серед глядачів.

Інтерактивність і залучення громади. Технології, такі як QR-коди або віртуальна реальність роблять публік-арт більш інтерактивним. Наприклад, створення мобільного додатку для сканування QR-кодів на муралах може надати глядачам додаткову інформацію про твір мистецтва та його автора.

Роль мистецтва у розвитку міста. Науковий аналіз творів публік-арту досліджує, як мистецтво впливає на життя і культурний розвиток міста. Арт-об'єкти, мистецькі фестивалі та акції надають туристичної привабливості, сприяють інвестиційним внескам у подальший розвиток публік-арту, а, значить, впливають на місцеву економіку та культуру.

Збереження культурної спадщини. Публік-арт може відігравати важливу роль у збереженні культурної спадщини міст східної України. Арт-об'єкти можуть фіксувати історичні події, традиції та автентику регіону – ставати важливими артефактами, які передають інформацію майбутнім поколінням про часопис та культурний контекст.

Реакція на соціальні виклики. Твори публік-арту можуть бути способом виразити реакцію на соціальні виклики і проблеми, з якими стикаються міста східної України. Вони можуть привертати увагу до питань таких, як екологія, права людини, соціальна справедливість і інші. Прикладом такого аспекту було названо розпис «Аква-Зоря» (2014) і мурал «Трансформація» (2017) в Дніпрі.

Мистецькі експериментації. Деякі творці публік-арту використовують його як майданчик для мистецької експериментації. Вони можуть використовувати нові матеріали, технології та концепції для створення унікальних та вражаючих мистецьких проєктів. Це сприяє розвитку та вдосконаленню мистецтва в цілому.

Подібний аналіз творів публік-арту у містах східної України узагальнює актуальні тенденції публік-арт розвитку регіону, а також спонукає пошуку нових можливостей для створення

інноваційних та інтерактивних мистецьких проєктів.

Рис. 7. Звуки міста, 2021, Харків, Україна

Отже, сучасні арт-об'єкти в публічному просторі можуть бути дуже різноманітними та інноваційними і вони часто втілюють актуальні технології та мистецькі тенденції, щоб надихати і зацікавлювати громаду та відвідувачів міста і парків. Технології віртуальної та розширеної реальності (VR і AR) відкривають нові можливості для створення публік-арту (Новіков, 2022: 4). Вражаючі 3D-інсталяції або віртуальні твори мистецтва, які існують в цифровому просторі і можуть бути доступні для перегляду за допомогою спеціальних пристроїв, як в прикладі скульптури «LOVE» Романа Мініна (Харків, 2018).

Сучасні матеріали та технології фабрикації, такі як 3D-принтери, лазерні різальні машини та CNC-верстати, дозволяють митцям створювати складні та деталізовані публік-артові об'єкти. Наприклад, металеві або пластикові конструкції можуть бути виготовлені з високою точністю та додатково відзначені світлодіодами або іншими освітлювальними елементами для створення ефектного публік-арту.

Організація інтерактивних виставок та відкритих лекцій з публік-арту може використовувати сучасні технології для привертання уваги громади. Монументальне Мистецтво може бути представлено разом із проєктами відео-мистецтва, веб-сайтами та соціальними медіа, щоб залучити більше глядачів та зробити публік-арт доступним для широкої аудиторії.

Сучасні технології комунікації та Інтернет дозволяють митцям співпрацювати в проєк-

тах публік-арту не лише на локальному рівні, а й глобально. Це відкриває можливості для обміну ідеями, досвідом і ресурсами з іншими митцями і спеціалістами у сфері мистецтва. Глобальна спільність може сприяти збагаченню публік-артового середовища в усій Україні.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Глобальні тренди у публік-арту на залучення актуальних технологічних засад таких, як інтерактивні технології, розширюють арсенал можливостей для митців за допомогою сучасних медіа. Зростання акценту на соціальних проблемах та екологічних питаннях, мають великий вплив на творчість українських публік-арт митців. Українська мистецька спільнота активними темпами залучається до світового досвіду в сфері розвитку міського і паркового простору за допомогою створення арт-об'єктів, сучасних монументальних стінописів (муралів), перформативних практик тощо.

Результати дослідження підтверджують актуальність використання різних засад для створення публік-арт проєктів, від класичних стінописів до інтерактивних, цифрових digital технологій в містах індустріальної зони, зокрема східної України. Ці тенденції підвищують життєздатність робіт, збагачують мистецький фонд нації, резонують з роботами світового рівня. В статті виявлено вплив публік-арту на громадську активність та інклюзію, як в прикладі міських ініціатив Харкова, Запоріжжя, Дніпра, Донеччини. Також виявлено попит на залучення різних верст населення, приватних, або державних фондів, які сприяють благоустрою й відновленню міст, постраждалих від російської агресії у містах східної України.

Приклади, на які спирається автор свідчать про достатній розвиток технологій та поступове збагачення технологічних засад у публік-арт міст східної України. Тому автор пропонує продовжувати дослідження в сфері актуальних технологічних засад публік-арту східної України і збалансувати технологічні інноваційні підходи в візуальному благоустрої міст з акцентом на збереження культурного та історичного значення публічних просторів, вираховування питань сталого розвитку та залучення громадськості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Єфімова А. Сучасні художні практики в урбаністичних просторах та формування міської ідентичності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», 2014, №14, Ч.1, С.236* URL:<http://eprints.oa.edu.ua/2761/1/28.pdf> (дата звернення 14.09.2023).
2. Заєць Д. О. Публічне мистецтво та актуалізація соціальної пам'яті у міському просторі Харкова. 2010. URL:<https://sites.google.com/site/laborskult/projects>. (дата звернення 14.09.2023)
3. Мусієнко Н. Public Art у просторі сучасного міста. Київська практика., 2010., Вип. 7. С. 136-149. URL:http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Spdr/2010_7/136-149.pdf. (дата звернення 14.09.2023).
4. Новіков М. Сфери практичного використання технології AR в образотворчому мистецтві. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка. 2021. № 38. С. 28–33. URL:<https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-3-5> (дата звернення 14.09.2023).
5. Чепелик О. В. Взаємодія архітектурних просторів сучасного мистецтва та новітніх технологій або мультимедійна утопія. К: "Хімджест", 2009. 260 с.
6. Kwon M. For Hamburg: Public Art and Urban Identities. URL: http://www.art_omma.org/issue6/text/kwon.htm. (access 14.09.2023)
7. Lacy S. Leaving Art: Writings on Performance, Politics, and Publics, 1974–2007 / S. Lacy. Duke University Press, 2010, p. 424.
8. Ostwald M.J. Public space and public art: the metapolitics of aesthetics. In: Back to the City: Strategies for Informal Urban Interventions: Collaboration between Artists and Architects. 2009, p. 94-101. URL:<https://novaprd.newcastle.edu.au/vital/access/services/Download/uon:4275/ATTACHMENT01?view=true>(access 14.09.2023)
9. Bingham-Hall, J. Public-art as a function of urbanism. *The Everyday Practice of Public Art*.2015, P.161-176. URL:https://www.researchgate.net/publication/316097094_Public_art_as_a_function_of_urbanism(access 14.09.2023)
10. Phillips, P. C. Temporality and public art. *Art Journal*. 1989,48(4), 331-335. URL:[https://homepages.hass.rpi.edu/ruiz/IDIfall13/readings/Seine%20Webster%20\(eds\)%20Phillips%20Temporality%20and%20Public%20Art.pdf](https://homepages.hass.rpi.edu/ruiz/IDIfall13/readings/Seine%20Webster%20(eds)%20Phillips%20Temporality%20and%20Public%20Art.pdf) (access 14.09.2023)
11. Deutsche R. The question of "public space». In *Public Space Reader*.2021, pp. 280-289). URL:https://www.researchgate.net/publication/259127550_The_civility_of_social_capital_Public_relations_in_the_public_sphere_civil_society_and_democracy(access 14.09.2023)

REFERENCES:

1. Efimova A. (2014) Suchasni khudozhni praktyky v urbanistychnykh prostorakh ta formuvannia miskoi identychnosti. [Contemporary artistic practices in urban spaces and the formation of urban identity] *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia», 2014, №14, Ch.1, P.236* URL: <http://eprints.oa.edu.ua/2761/1/28.pdf> (data zvernennia 14.09.2023).
2. Zaiets D. O. (2010).Publichne mystetstvo ta aktualizatsii asotsialnoi pam'iaty u miskomu prostori Kharkova. [Public art and actualization of social memory in the urban space of Kharkiv]. 2010. URL: <https://sites.google.com/site/laborskult/projects>. (data zvernennia 14.09.2023)
3. Musiienko N. (2010). Public Art u prostori suchasnoho mista. [Public Art in the space of a modern city] *Kyivska praktyka, Vyp. 7. P. 136-149*. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Spdr/2010_7/136-149.pdf. (data zvernennia 14.09.2023).
4. Novikov M. (2021). Sfery praktychnoho vykorystannia tekhnolohii AR v obrazotvorchomu mystetstvi. [Fields of practical use of AR technology in fine arts]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh pratsmolodykh vchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetuim. Ivana Franka. № 38.P. 28–33. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-3-5> (data zvernennia 14.09.2023).
5. Chepelyk O. V.(2009) Vzaiemodiia arkhitekturykh prostoriv suchasnoho mystetstva ta novitnykh tekhnolohii abo multymediina utopiia. [The interaction of architectural spaces of modern art and the latest technologies or a multimedia utopia]. K: "Khimdzhest", 260 h.[in Ukrainian].
6. Kwon M. For Hamburg: Public Art and Urban Identities. URL:http://www.art_omma.org/issue6/text/kwon.htm. (access 14.09.2023).
7. Lacy S. Leaving Art: Writings on Performance, Politics, and Publics, 1974–2007 / S. Lacy. Duke University Press, 2010. P. 424.
8. Ostwald M.J. Public space and public art: the metapolitics of aesthetics. In: Back to the City: Strategies for Informal Urban Interventions: Collaboration between Artists and Architects. 2009,p.94-101.URL:<https://novaprd.newcastle.edu.au/vital/access/services/Download/uon:4275/ATTACHMENT01?view=true> (access 14.09.2023)

9. Bingham-Hall, J. Public-art as a function of urbanism. *The Everyday Practice of Public Art*. 2015, P.161-176. URL:https://www.researchgate.net/publication/316097094_Public_art_as_a_function_of_urbanism(дата обращения 14.09.2023)

10. Phillips, P. C. Temporality and public art. *Art Journal*. 1989,48(4), 331-335. URL:[https://homepages.hass.rpi.edu/ruiz/IDIfall13/readings/Seine%20Webster%20\(eds\)%20Phillips%20Temporality%20and%20Public%20Art.pdf](https://homepages.hass.rpi.edu/ruiz/IDIfall13/readings/Seine%20Webster%20(eds)%20Phillips%20Temporality%20and%20Public%20Art.pdf)(access 14.09.2023)

11. Deutsche R. The question of "public space". In *Public Space Reader*. 2021, pp. 280-289). URL:https://www.researchgate.net/publication/259127550_The_civility_of_social_capital_Public_relations_in_the_public_sphere_civil_society_and_democracy(access 14.09.2023)